

STRATEGIJA ZA MLADE V OBČINI LJUTOMER 2018-2022

 mladinski svet
Ljutomer

Ljutomer, 2018

občina
LJUTOMER

Kazalo:

1. UVOD	2
2. POLITIČNI OKVIR.....	3
2.1 Mladi in lokalna skupnost	3
2.2 Zakonodajna ureditev mladinskega sektorja	4
Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju	4
Zakon o mladinskih svetih.....	5
2.3 Strateško urejanje področja mladine v Občini Ljutomer	6
3. OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV, STATISTIKA NA PODROČJU MLADINE	6
3.1 Osnovni pojmi	6
3.2 Statistika na področju mladine v občini Ljutomer.....	8
4. AKTUALNO STANJE NA PODROČJU MLADINE V OBČINI	10
4.1 Mladi in ključne ugotovitve iz anketnega vprašalnika	10
4.2 Mladinske strukture	11
Analiza ankete mladinskih struktur	13
4.3 PREGLED OBSTOJEČIH UKREPOV S STRANI OBČINE LJUTOMER	14
Področje izobraževanja mladih.....	15
Področje zaposlovanja mladih	16
Področje stanovanjske politike mladih	16
Področje mobilnosti in mednarodnega sodelovanja mladih	16
Področje preživljanja prostega časa mladih.....	17
Področje informiranja mladih	17
Področje participacije in mladinskega organiziranja mladih	18
5. KLJUČNE USMERITVE RAZVOJA LOKALNE MLADINSKE POLITIKE V OBČINI LJUTOMER	18
6. AKTIVNOSTI OBČINE LJUTOMER NA PODROČJU MLADINE	20
6.1 Področje izobraževanja mladih.....	20
6.2 Področje zaposlovanja in podjetnosti mladih	21
6.3 Področje stanovanjskih razmer mladih.....	22
6.4 Področje mobilnosti in mednarodnega sodelovanja mladih	24
6.5 Področje preživljanja prostega časa mladih.....	25
6.6 Področje informiranja mladih.....	26
6.7 Področje participacije in mladinskega organiziranja mladih.....	28
7. TERMINSKI NAČRT IZVAJANJA UKREPOV SKOZI LETA.....	29
8. URESNIČEVANJE IN SPREMLJANJE URESNIČEVANJA STRATEGIJE	29
9. VIRI.....	30

1. UVOD

Občina Ljutomer se je z Mladinskim svetom Ljutomer dogovorila o skupni pripravi lokalne strategije za mlade, ki bo za čas naslednjih pet let strukturirano vsebinsko načrtala delovanje Občine na področju mladine. Namen strategije je vzpostaviti dolgoročno sistemsko podporno okolje za razvoj mladinske politike in mladinske dejavnosti v Občini Ljutomer ter s tem zagotoviti pogoje za uspešno integracijo mladih v posamezne dele življenja lokalne skupnosti, predvsem pa spodbuditi čim hitrejšo osamosvajanje mladih in njihovo aktivno družbeno participacijo v lokalnem okolju. Glede na to so temeljni cilji strategije naslednji:

- smiselno usmeriti nadaljnji razvoj mladinskega sektorja v Občini Ljutomer,
- določiti vsebino aktivnosti Občine Ljutomer za razvoj mladinskega sektorja, ki se financirajo ali sofinancirajo iz proračuna Občine,
- opredeliti razvojne in strokovne naloge za razvoj mladinskega sektorja v Občini,
- opredeliti postopke poročanja in vrednotenja uresničevanja programa.

V okviru priprave strategije je Mladinski svet Ljutomer med mladimi iz občine zbral mnenja in predloge o obstoječem in prihodnjem delovanju Občine na področju mladine, raziskal želje in potrebe mladih s področij življenja in dela v občini ter analiziral obstoječe delovanje na področju mladine s strani občinske uprave, javnih zavodov in organizacij v mladinskem sektorju. Zato je Mladinski svet Ljutomer v sodelovanju z Občino Ljutomer pripravil naslednje sklope analiz:

Analiza rezultatov ankete med mladimi oziroma »Raziskava stanja na področju mladine v občini Ljutomer«:

- predstavlja celovit pregled mnenj in stališč mladih na področjih mladinskih politik v Občini Ljutomer,
- namen analize je bil pridobiti sliko stanja, poznavanja in zavedanja o vlogi in položaju mladih ter o stopnji zavedanja in vključenosti mladih v procese v lokalni skupnosti ter
- je bila pripravljena na podlagi rezultatov ankete med mladimi, v kateri je sodelovalo 316 mladih občank in občanov.

Analiza ukrepov in aktivnosti Občine Ljutomer na področju mladine:

- predstavlja celovit pregled obstoječih mehanizmov in aktivnosti, ki se v občini Ljutomer izvajajo z namenom izboljšanja položaja mladih, vključevanja mladih v vse dimenzije javnega življenja in zagotavljanja kakovostnega prehoda mladih iz otroštva v odraslost, hkrati pa opredeljuje njihove prednosti in slabosti ter poskuša oceniti njihovo učinkovitost,
- namen analize je celovita seznanitev s podatki o ukrepih na področjih izobraževanja, zaposlovanja, stanovanjske politike, mobilnosti, zdravja, prostega časa in družbeno kulturnih dejavnosti, mladinskega organiziranja in mladinskega dela, informiranja in participacije v procesih odločanja, ki jih v Ljutomeru za družbeno skupino mladih že uresničuje občinska uprava in
- pripravljena je bila na podlagi obstoječih pravnih aktov ter prakse Občine v zadnjih letih.

Analiza mladinske dejavnosti v Občini Ljutomer:

- predstavlja pregled obstoječih organizacij v mladinskem sektorju v Ljutomeru ter njihovih aktivnosti,
- namenjen je celovita seznanitev s stanjem na področju mladinskega organiziranja ter mladinske dejavnosti in
- analiza je bila pripravljena v okviru Mladinskega sveta Ljutomer in v sodelovanju z organizacijami v mladinskem sektorju, ki delujejo na ravni občine Ljutomer.

Na podlagi raziskav je bila oblikovana pričujoča strategija, ki na eni strani upošteva obstoječe delovanje Občine na področju mladine ter na drugi strani ustreza potrebam mladih, s čimer si prizadeva za doseganje optimalne učinkovitosti njene realizacije.

Aktivno vlogo v procesu oblikovanja strategije so s sodelovanjem pri pripravi izhodiščnih dokumentov oziroma raziskav poleg občinske uprave in Mladinskega sveta Ljutomer imeli torej tudi mladi občani in mlade občanke med 15. in 29. letom starosti ter mladinske strukture. Mnenja mladih občank in občanov ter mladinskih struktur so bila zbrana na različne načine: na srečanjih mladih in predstavnikov občinske uprave, s pomočjo ankete za mlade stare od 15 do 29 let, s pomočjo vprašalnika za mladinske organizacije, preko elektronskega poštnega predala in preko spletnega mesta v socialnem omrežju Facebook.

2. POLITIČNI OKVIR

2.1 Mladi in lokalna skupnost

Mladost se v današnjem času ne more več pojmovati kot obdobje sorazmerno predvidljivega prehoda iz gotovega otroštva v gotovo odraslost s stabilno zaposlitvijo in na novo ustvarjeno družino. Namesto tega se pojavi t.i. podaljšano otroštvo (mladost), ki pomeni vsaj delno odvisnost od staršev in se (pre)pogosto zavleče v štirideseta leta. Takšno stanje ne prinaša pozitivnih učinkov ne mladim ne skupnosti. Mladi (pre)dolgo ne postanejo samostojni, se kasneje in manj pogosto odločajo za ustvarjanje lastne družine in prevzemanje odgovornosti v življenju nasploh.

Na doseganje avtonomije mladih vplivajo dejavniki, kot so izobraževanje, zaposlitev, bivalne razmere, njihova informiranost in participacija v različnih institucijah. Dejstvo pa je, da velik delež mladih ni deležen pogojev, ki bi jim omogočali, da bi trdno, odločno in uspešno stopali proti odraslosti. Zagotavljanje mladim prijaznejšega okolja je nujen korak na poti do izboljšanja njihovega položaja v skupnosti in posledično do zagotavljanja trajnostnega družbenega razvoja.

Kot navaja Revidirana Evropska listina o vključevanju mladih v lokalno in regionalno življenje, ki jo je v letu 2003 sprejel Kongres lokalnih in regionalnih skupnosti Evrope, so izmed nosilcev upravljanja z družbo prav lokalne oblasti mladim najbližje, zato v njihovem življenju in razvoju igrajo pomembno vlogo. Primeri dobrih praks sodelovanja mladih v lokalnem okolju z lokalnimi oblastmi dokazujejo, da vseobsegajoče sodelovanje mladih v soustvarjanju družbe občutno krepi kakovost življenja v lokalni skupnosti, medtem ko v številnih primerih slabo vključevanje mladih v strukture lokalne demokracije in pomanjkanje ukrepov za izboljšanje položaja mladih povzročata zapuščenje lokalnih okolij s strani mladih in posledično izgubo enega izmed ključnih človeških virov, ki skrbi za uspešen trajnostni

razvoj lokalne skupnosti. Ne nazadnje šibka finančna podpora mladinske dejavnosti s strani lokalnih oblasti povzroča velike težave pri vzdrževanju mladinskih struktur, kar mladim še dodatno otežuje aktivno participacijo v lokalni skupnosti.

V tem kontekstu Občina Ljutomer svoj prispevek prepoznava v pomenu zagotavljanju prostora, v katerem lahko mladi razvijajo svoje kompetence in veščine ter dosegajo svoje cilje, se razvijajo v avtonomne družbeno odgovorne odrasle ter aktivno sooblikujejo skupnost, v kateri bo kakovost življenja uživalo celotno lokalno prebivalstvo. Za doseganje tovrstnega cilja je potrebno ohraniti in krepiti sodelovanje z mladimi ter mladinskimi organizacijami, ki delujejo v občini. Hkrati pa razširiti oblikovanje in implementacijo ukrepov različnih sektorskih lokalnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja integracije mladih v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti - v pospeševanje lokalnih mladinskih politik, kot so zaposlovanje mladih, izobraževanje mladih, stanovanjska politika, socialna politika in zdravje mladih.

Občina Ljutomer lahko na teh področjih v okviru svojih pristojnosti pomembno prispeva k izboljšanju položaja mladih v družbi in k njihovem uspešnem prehajanju v obdobje odraslosti. Pri tem je ključnega pomena sodelovanje in vključevanje mladih v procese oblikovanja lokalnih politik. Dejstvo je namreč, da je uspeh ukrepov mladinskih politik pogojen z implementacijo in sooblikovanjem mladih pri sprejemanju teh ukrepov na lokalnih ravneh. Tako so ukrepi prilagojeni realnim potrebam mladih in kot taki proizvajajo najbolj optimalne učinke.

Lokalna strategija za mlade je temelj, v katerem lokalna skupnost prepozna javni interes na področju mladine ter predvidi načine za polno uresničevanje tega javnega interesa. Na drugi strani pa je strategija orodje mladih, da skozi njeno pripravo sami oblikujejo pogoje lastnega organiziranja ter da si sami določijo način, področje in stopnjo vključenosti v demokratične procese odločanja v lokalni skupnosti. Lokalna strategija za mlade tako predstavlja medij med dvema svetovoma, katerega temeljna naloga in učinek je povezovanje ter vključevanje obeh, preko vzajemnih procesov učenja, medgeneracijske solidarnosti in soodločanja, v delo in življenje vseh segmentov lokalne skupnosti.

2.2 Zakonodajna ureditev mladinskega sektorja

V slovenski zakonodaji mladinski sektor posebej urejata dva zakona, in sicer *Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju* ali krajše ZJIMS (Ur. l. RS, št. 42/2010) in *Zakon o mladinskih svetih* ali krajše ZMS (Ur. l. RS, št. 70/2000, 42/2010). Z ZJIMS se opredeljuje mladinski sektor in določata javni interes v mladinskem sektorju ter način uresničevanja javnega interesa v mladinskem sektorju (1. člen ZJIMS), ZMS pa ureja položaj, delovanje, dejavnost ter financiranje Mladinskega sveta Slovenije in mladinskih svetov lokalnih skupnosti (1. člen ZMS). Oba zakona med drugim opredeljujeta tudi pristojnosti lokalnih skupnosti v mladinskem sektorju.

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju

Kot določa ZJIMS so samoupravne lokalne skupnosti poleg države nosilke javnega interesa v mladinskem sektorju. Za uresničevanje javnega interesa v mladinskem sektorju so na lokalni ravni pristojni organi samoupravne lokalne skupnosti (6. člen ZJIMS). Pri uresničevanju

javnega interesa v mladinskem sektorju morajo država in samoupravne lokalne skupnosti sodelovati z organizacijami v mladinskem sektorju (9. člen ZJIMS).

Komplementarnost lokalnih in državnih ukrepov bi se morala iziti kot usklajen sistem ukrepov, pa vendar je mnogokrat (že na ravni države same) mladinska politika skupek nepovezanih ukrepov. Večjo koherentnost med nivoji in ukrepi mladinske politike je ZJIMS načrtoval z opredelitvijo javnega interesa v mladinskem sektorju, in sicer kot:

- zagotavljanje normativnih in drugih pogojev za razvoj področij mladinskega dela in vključevanja mladinskega vidika v strategije, politike ter ukrepe, ki vplivajo na mlade, ter
- zagotavljanje finančne podpore mladinskim programom in programom za mlade, vključno s podporo mladinski infrastrukturi. (ZJIMS)

Občina lahko po ZJIMS (ZJIMS, 27. člen) mladinsko politiko na lokalni ravni izvaja skladno z lastnimi interesi, potrebami, zmožnostmi in okoliščinami, kot so število in struktura prebivalcev, ekonomska moč ter prostorske in kadrovske zmogljivosti v mladinskem sektorju. Pri tem ji ZJIMS ponudi nekatere konkretne predloge, in sicer:

- sprejetje lokalnega programa za mladino;
- ustanovitev delovnega ali posvetovalnega telesa za mladinska vprašanja;
- finančna podpora programom v mladinskem sektorju in
- izvajanje drugih ukrepov v mladinskem sektorju v skladu z zakonom.

Občina mora poleg tega za sofinanciranje programov v mladinskem sektorju na lokalni ravni smiselno uporabljati določbe ZJIMS (27. člen ZJIMS), ki se nanašajo na sofinanciranje programov v mladinskem sektorju na nacionalni ravni. ZJIMS na tem področju sofinanciranje opredeli predvsem s pripravo javnih pozivov in razpisov na področju mladinskega sektorja, ki se vsebinsko vežejo na področja mladinskega sektorja, ki jih opredeljuje zakon. Posredni načini sofinanciranja mladinskih programov so opredeljeni tudi z zagotavljanjem mladinske infrastrukture in oblikovanjem ustreznih ukrepov za razvoj mladinskega dela in mladinske politike na lokalni ravni (ZJIMS, 28. člen).

Zakon o mladinskih svetih

ZMS je predvsem namenjen definiranju položaja, funkcij, delovanja in financiranja mladinskih svetov, a se na nekaterih točkah dotika tudi odnosa med mladinskim svetom lokalne skupnosti in občino, zaradi česar velja nekatere njegove elemente posebej predstaviti. Mladinski svet lokalne skupnosti opredeli kot pravno osebo zasebnega prava, v okviru katere se združujejo mladinske organizacije, opredeljene v zakonu, ki ureja javni interes v mladinskem sektorju, ki imajo sedež dotični samoupravni lokalni skupnosti (ZMS, 2. člen).

Naloge mladinskih svetov lokalnih skupnosti so predvsem:

- izvajanje in sodelovanje pri izvajanju mladinskega dela in drugih dejavnosti na področjih mladinskega sektorja v skladu z zakonom, ki ureja javni interes v mladinskem sektorju;
- zagotavljanje pogojev za delovanje in razvoj interesnih oblik združevanja mladih;

- omogočanje sodelovanja mladih pri sprejemanju zakonskih in drugih predpisov, ki vplivajo na življenje in delo mladih;
- opravljanje drugih nalog za uveljavljanje interesov mladih, opredeljenih s temeljnim aktom (5. člen ZMS).

Občina oz. njeni organi so po ZMS v tistih lokalnih skupnostih, kjer obstajajo mladinski sveti lokalnih skupnosti, pred določanjem predlogov predpisov, ki neposredno vplivajo na življenje in delo mladih, dolžni o tem obvestiti mladinski svet lokalne skupnosti (ZMS, 6. člen).

2.3 Strateško urejanje področja mladine v Občini Ljutomer

Leta 2000 (spremembe leta 2004) je Občina Ljutomer sprejela *Pravilnik o vrednotenju programov mladinskih društev v občini Ljutomer*. Nekaj let kasneje (2007 in spremembe leta 2009) je sledil sprejem *Pravilnik-a o vrednotenju mladinskih programov in projektov v občini Ljutomer*. Na področju uresničevanja javnega interesa v mladinskem sektorju je Občina Ljutomer v letu 2014 sprejela *Odlok o mladini v občini Ljutomer* in *Pravilnik o sofinanciranju mladinskih dejavnosti v občini Ljutomer*. Zgoraj omenjene predpise najdete na naslednji povezavi: <http://www.obcinaljutomer.si/kategorije-predpisov/mladina>.

Razlog za sprejem strategije je dopolnitev nalog občine na področju uresničevanja javnega interesa v mladinskem sektorju s celovito ureditvijo položaja mladih v občini in v tem okviru zagotovitev dolgoročnega podpornega okolja mladinskega organiziranja in mladinskega dela v občini, zagotovitev pogojev za kontinuirano sodelovanje mladih pri odločanju o za mlade pomembnih odločitvah v lokalni skupnosti ter pospešitev razvoja lokalne mladinske politike z namenom zagotavljanja pogojev za uspešno doseganje avtonomije mladih v lokalni skupnosti. Položaj mladih v občini je namreč treba obravnavati celovito in načrtno ter kontinuirano.

3. OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV, STATISTIKA NA PODROČJU MLADINE

3.1 Osnovni pojmi

Področje mladine v občini opredeljujejo spodaj navedeni temeljni pojmi, ki so oblikovani na podlagi Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju:

->»**mladi**« so mladostniki in mlade odrasle osebe obeh spolov, stari od 15. do dopolnjenega 29. leta, ki živijo, delajo ali se izobražujejo v občini;

->»**mladinski sektor**« so področja, na katerih v občini poteka proces oblikovanja in uresničevanja mladinskih politik in mladinsko delo, in sicer:

- avtonomija mladih,
- neformalno učenje in usposabljanje ter večanje kompetenc mladih,
- dostop mladih do trga delovne sile in razvoj podjetnosti mladih,
- skrb za mlade z manj priložnostmi v družbi,
- prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih,
- mobilnost mladih in mednarodno povezovanje,

- zdrav način življenja in preprečevanje različnih oblik odvisnosti mladih,
- dostop mladih do kulturnih dobrin in spodbujanje ustvarjalnosti ter inovativnosti mladih in sodelovanje mladih pri upravljanju javnih zadev v družbi;

->**mladinsko delo**<< je organizirana in ciljno usmerjena oblika delovanja mladih in za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti. Izvajanje različnih oblik mladinskega dela temelji na prostovoljnem sodelovanju mladih ne glede na njihove interesne, kulturne, nazorske ali politične usmeritve;

->**lokalna mladinska politika**<< je usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih lokalnih javnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja integracije mladih v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti in ustreznih podpornih mehanizmov za razvoj mladinskega dela ter delovanja mladinskih organizacij, ki poteka v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi reprezentativnimi predstavniki mladinskih organizacij ter strokovnimi in drugimi organizacijami;

->**organizacija v mladinskem sektorju**<< je subjekt, ki deluje v mladinskem sektorju na območju občine, je organizirana kot mladinska organizacija ali organizacija za mlade ali mladinski svet in ima sedež v občini;

->**mladinska organizacija**<< v občini je avtonomno demokratično prostovoljno samostojno združenje otrok in/ali mladih, ki ima najmanj 90 odstotkov članstva v starosti do 29 let in najmanj 70 odstotkov članov vodstva v starosti od 15 do 29 let, ima sedež v občini in s svojim delovanjem na območju občine omogoča mladim pridobivanje načrtnih učnih izkušenj, oblikovanje in izražanje njihovih stališč ter izvajanje dejavnosti v skladu z njihovo interesno, kulturno, nazorsko ali politično usmeritvijo ter je organizirana kot samostojna pravna oseba, in sicer kot društvo ali zveza društev ali kot sestavni del druge pravne osebe, in sicer društva, zveze društev, sindikata ali politične stranke, s tem, da ji je v temeljnem aktu te pravne osebe zagotovljena avtonomija delovanja v mladinskem sektorju;

->**organizacija za mlade**<< je neprofitna pravna oseba s sedežem v občini, ki na območju občine izvaja dejavnosti, namenjene tudi uveljavljanju interesov otrok in/ali mladih, vendar pa teh aktivnosti ne upravljajo, pripravljajo, izvajajo in vrednotijo mladi, in je organizirana kot zavod, ustanova ali zadruga;

->**mladinski center**<< je osrednja organizacija za mlade. Njegov osnovni namen je neformalna socializacija in vključevanje organizirane in neorganizirane mladine v lokalnem okolju v preventivne, neformalno-izobraževalne, prostovoljne, kulturne, socializacijske, pristočasne ter druge animacijske aktivnosti kot tudi omogočanje raznovrstnih mladinskih iniciativ. V njem se izvajajo programi v mladinskem sektorju in mladinsko delo na lokalni ravni;

->**mladinski svet lokalne skupnosti**<< je krovna mladinska organizacija, ki ima sedež v občini in je organizirana v skladu z zakonom, ki opredeljuje mladinske svete. Mladinski svet ima v občini status mladinskega predstavništva. Zastopa interese mladih in mladinskih organizacij. Prav tako ima v skladu z Zakonom o mladinskih svetih (ZMS, 6. člen) pravico do dajanja mnenj v vseh zadevah, obravnavanih v občinskih organih, ki zadevajo mlade. S svojim

delovanjem spodbuja dejavnost mladinskih organizacij ter skrbi za informiranje njihovega članstva in širše javnosti o politiki lokalne skupnosti, predvsem na področjih, ki zadevajo mlade;

->**mladinska infrastruktura**<< je fizični prostor (zemljišče ali stavba oziroma del stavbe), ki je na območju občine namenjen predvsem mladim, za izvajanje mladinskega dela;

->**mladinski program**<< je skupek mladinskih dejavnosti, ki ga v občini izvaja mladinska organizacija ali organizacija za mlade z namenom doseganja svojega osnovnega poslanstva, in poteka nepretrgoma skozi večji del leta;

->**mladinski projekt**<< je posamična aktivnost izvajalca v občini, ki ima datumsko opredeljen začetek in konec, kot na primer prireditve ali druga enkratna akcija.

3.2 Statistika na področju mladine v občini Ljutomer

Preden se posvetimo samim številčnim podatkom, velja omeniti, da gre za podatke pridobljene iz Statističnega urada RS in so javno dostopni vsem. Hkrati nam žal ne nudijo vpogleda v to, kakšen delež mladih v starosti od 15 do 29 let se je preselilo.

V občini Ljutomer je **1522** mladih med 15 in 29 let, od tega 812 moških in 710 žensk. Med njimi največje število mladih spada v starostno skupino od 25 do 29 let. Mladi predstavljajo 13,43 odstotni delež prebivalstva občine.¹

V letu 2017/2018 je bila v terciarno izobraževanje vključena 401 oseba iz občine Ljutomer, pretežni del predstavljajo mladi.²

Vrsta izobraževanja	Število študentov in študentk
Višje strokovno	59
Visokošolsko strokovno (1. bolonjska stopnja)	118
Visokošolsko univerzitetno (1. bolonjska stopnja)	114
Magistrsko (2. bolonjska stopnja) - enovito magistrsko	15
Magistrsko (2. bolonjska stopnja) - po končani 1. bolonjski stopnji	77
Doktorsko (3. bolonjska stopnja)	18
SKUPAJ	401

Tabela 1: Študentje in študentke iz občine Ljutomer glede na vrsto terciarnega izobraževanja.

V letu 2017 je bilo iz občine Ljutomer 85 diplomantov.³

¹ Podatki leta 2018 H1 iz Statističnega urada: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>

² Podatki leta 2017/2018 iz Statističnega urada: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>

Zaključena vrsta terciarnega izobraževanja	Število diplomantk in diplomantov
Višje strokovno	8
Visokošolsko strokovno (1. bolonjska stopnja)	20
Visokošolsko univerzitetno (1. bolonjska stopnja)	21
Magistrsko (2. bolonjska stopnja) - enovito magistrsko	1
Magistrsko (2. bolonjska stopnja) - po končani 1. bolonjski stopnji	30
Doktorsko (3. bolonjska stopnja)	5
SKUPAJ	85

Tabela 2: Zaključene vrste terciarnega izobraževanja.

Med mladimi občani in občankami občine Ljutomer je bilo v letu 2016 delovno aktivnih 544 posameznikov, od tega 334 moških in 210 žensk.⁴

	15-19 let	20-24 let	25-29 let	SKUPAJ
Moški spol	9	127	198	334
Ženski spol	6	53	151	210

Tabela 3: Razdelitev delovno aktivnih mladih v občini Ljutomer, glede na petletne starostne skupine in spol.

V občini Ljutomer pa sicer dela (tudi iz drugih občin) 480 mladih med 15 in 29 let, od tega 323 moških in 157 žensk.^{5 6}

	15-19 let	20-24 let	25-29 let	SKUPAJ
Moški spol	2	108	213	323
Ženski spol	2	41	114	157

Tabela 4: Razdelitev mladih, zaposlenih v občini Ljutomer, glede na petletne starostne skupine in spol.

	15-24 let	25-29 let

³ Podatki leta 2017 iz Statističnega urada: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>

⁴ Podatki leta 2016 iz Statističnega urada: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>

⁵ Pri tem gre lahko za mlade s stalnim prebivališčem v občini Ljutomer ali v drugih občinah.

⁶ Podatki leta 2016 iz Statističnega urada: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>

Delovno aktivno prebivalstvo - SKUPAJ	195	349
Registrirane brezposelne osebe	81	95
Stopnja registrirane brezposelnosti	29,3	21,4

Tabela 5: Registrirana brezposelnost mladih v občini Ljutomer⁷

4. AKTUALNO STANJE NA PODROČJU MLADINE V OBČINI

4.1 Mladi in ključne ugotovitve iz anketnega vprašalnika

Aktualna mnenja mladih na področju mladine v občini razkriva analiza ankete, ki jo je opravila Občina Ljutomer in Mladinski svet Ljutomer. Namen ankete je bil ugotoviti, kakšen je položaj mladih v lokalni skupnosti in v kolikšni meri se mladi vključujejo v dogajanje v občini, ter pridobiti vpogled v stanje o potrebah, vlogi in položaju mladih. Predvsem pa nas zanima, kakšno je obstoječe stanje in kaj bi lahko storili, da bi bili mladi v občini bolj zadovoljni. Na tem mestu povzemamo rezultate ankete, celotna analiza pa je na voljo na sedežu Mladinskega sveta Ljutomer in na spletni povezavi: http://www.obcinaljutomer.si/sites/default/files/ANALIZA%20STANJA%20NA%20PODRO%20C4%20C4%20MLADINE_KON%20C4%20C4%20CNA.pdf

Rezultati ankete so pokazali, da si mladi v povprečju želijo predvsem obveščanja in informiranja na različnih področjih njihovega življenja. Treba bo posodobiti komunikacijske kanale na način, da bodo informacije o štipendijah, subvencijah, razpisih, prostih delovnih mestih in razpisih za neprofitna stanovanja, če naštejemo le nekatere, še bolje dosegla mlado populacijo. Precejšnji delež mladih namreč sporoča, da nimajo dovolj informacij glede finančnih podpor pri podjetništvu oziroma glede možnosti zaposlovanja v naši občini. Mladi torej med drugim potrebujejo zanje prilagojeno obveščanje, informiranje o možnostih na področju zaposlovanja in podjetništva mladih ter spodbujanja k inovativnosti. Glede na to, da se nahajamo v informacijski dobi, se mnogo informacij nahaja na spletu. Ključno bo torej mlade usposobiti kje in na kakšen način najti želene ter potrebne informacije ter poleg tega izbirati najučinkovitejše kanale in oblike sporočanja.

Glede zaposljivosti je potrebno razmisliti o možnostih (spodbujanja) zaposlovanja mladih, mnogi namreč niso optimistični glede prihodnosti v Občini Ljutomer. Informirati jih o možnostih, ki obstajajo, ter jih spodbuditi k izkoriščanju le-teh ter inovativnosti. V nasprotnem primeru obstaja večja verjetnost »bega možganov« tja, kjer se bodo mladi počutili podprte oziroma bolj stimulirane. Izhajajoč iz ankete 40,3 odstotkov sodelujočih trdi, da so aktivni iskalci zaposlitve, a ne dobijo zanje ustreznega dela. Kar 66,5 % anketiranih prejema mesečni dohodek do 200 evrov; četrtnina (24,3 %) pa od 200 do 500 evrov; le manjši delež (9,2 %) ima dohodek višji od 500 evrov. Pričujoče se finančne ovire prinašajo dodatne težave pri osamosvajanju od primarne družine. S področjem zaposlovanja je namreč tesno povezano tudi področje izobraževanja mladih in področje stanovanjske problematike. Več kot polovica (65,1 %) mladih živi pri starših ali skrbnikih. Pri tem velja omeniti, da je več kot tri četrt anketiranih mladih (76,8 %) zadovoljnih s svojimi bivanjskimi razmerami. Nekateri mladi

⁷ Podatki leta 2016 iz Statističnega urada: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>

tako tudi sporočajo, da se v primarnih družinah mnogi dobro počutijo in imajo manjše stroške kot bi jih imeli sicer. Več kot polovico anketiranih mladih (62,4 %) pri ureditvi stanovanjskega vprašanja ovira pomanjkanje finančnih sredstev. Skoraj tri četrt mladih (70,6 %) jih ima premalo informacij glede ponudbe stanovanj v občini Ljutomer. Tudi na področju bivanjske problematike se tako soočimo s problemom prenizke stopnje informiranosti. Seveda ni zanemarljiv dejavnik pomanjkanja finančnih sredstev, kar je povezano z precejšnjo brezposelnostjo mladih.

Mladi poznajo različne ponudnike neformalnega izobraževanja. V občini se več kot polovica mladih (52,5 %) redno (večkrat letno) izobražuje in kar 80,6 % jih je zadovoljnih s ponudbo. Kar 71,3 % mladih se tudi zaveda prispevka neformalnega izobraževanja k pridobivanju zaposlitve. Želeli pa bi večjo finančno podporo za ponudnike neformalnih izobraževanj. Kar se tiče formalne izobrazbe, ima več kot polovica mladih (51,2 %) mnenje, da je ponudba izobraževalnih programov v Ljutomeru zadovoljiva, kljub temu pa bi se jih več kot polovica raje šolala v drugi občini, čeprav bi občina Ljutomer imela na voljo več programov.

Na področju mobilnosti več kot polovica mladih (52,2 %) v občini Ljutomer meni, da je za prometno infrastrukturo v občini dobro poskrbljeno. Da je dobro poskrbljeno za kolesarsko infrastrukturo, meni kar tri četrt mladih (75,4 %). Hkrati pa večina anketiranih mladih meni, da prometna infrastruktura ne vpliva na možnosti njihove mobilnosti v občini in pomurski regiji. Več kot polovica jih je zadovoljnih z javnim prevozom, razen ob koncu tedna in ob večerih (zadovoljnih le 32,3 %). Več kot polovica mladih (54,5 %) bi si želela brezplačnega prevoza oziroma prevoz ponoči/ob večjih ali tradicionalnih dogodkih.

V javno življenje (udeležba na prireditvah, zbiranju javnih mnenj in podobno) se vključuje 21,1 % mladih. Primerljiv delež je tudi, ko govorimo o aktivni participaciji. Pomemben pa je tudi podatek, da kar 47,4 % mladih meni, da jih odločitve, ki se sprejemajo v občini, ne zadevajo. Precejšnji odstotek (75 %) vključenosti v različne organizacije je dobra osnova za njihovo aktivno participacijo v družbi. Opozoriti velja, da se mnogo aktivnosti namenjenih mladim odvija, a zaradi različnih razlogov (na primer preokupiranosti z različnimi informacijami, neinformiranosti, nezanimanja za določena področja idr.) nekatere niso dovolj opazne. Zato je potrebna še bolj celovita promocija.

Glede preživljanja prostega časa in zdravega življenjskega sloga mladih več kot polovica meni, da imajo dovolj možnosti za rekreacijo v OL. Vseeno pa bi si želeli še več možnosti (45 %) in predvsem informacij in obveščanja glede zdravja ter povezanimi temami. Pri tem velja omeniti, da se skoraj tri četrt mladih (72,2 %) zaveda potenciala v občini za razvoj mladinskega turizma in z njim povezanih dejavnosti (predvsem doživljajski turizem, izkoriščanja naravnih danosti, pa tudi izpostavljanje kulturne dediščine).

4.2 Mladinske strukture

Mladinske strukture na območju občine Ljutomer zajemajo mladinsko organiziranje na različnih področjih ter kontinuirano in pestro mladinsko dejavnost v zelo raznolikih obsegih dejavnosti. Dejavnost mladinskih organizacij sega od družbeno kulturne, prostočasne, športne in glasbene do vzgojno-izobraževalne, strokovne in politično ter civilnodružbeno interesne. Omeniti velja, da je njihova aktivnost zelo raznolika, nekatere delujejo bolj na območju

svojega sedeža, druge na lokalnem območju, nekatere pa celo na regionalnem, nacionalnem in mednarodnem nivoju. Prav tako velja opozoriti na delež vključenih mladih, nekatere namreč nimajo deleža mladih članov oziroma vodstva starih od 15 do 29 let ravno 90 % oziroma 70 %, pa vendar aktivnosti opravljajo mladi oziroma gre za dejavnosti, ki so v veliki meri namenjene večjemu številu mladih. Vseh športnih in drugih društev, ki v večjem deležu vključujejo mlade, na tem mestu zaradi obsega podatkov ne navajamo, jih pa lahko najdete na naslednji spletni povezavi: <http://www.obcinaljutomer.si/stran/portna-dru-tva/88>.

NAZIV ORGANIZACIJE	SEDEŽ	PRESEDNIK /PRESEDNICA
Društvo cvenskih čehov in diklin	Cven 49a, Ljutomer	Alen Trstenjak
Društvo tabornikov "Rod vedri Prleki"	Cankarjeva 10, Ljutomer	Marko Jerebič
Klub malega nogometa Železne Dveri	Gresovščak 1, Ljutomer	Miran Stajnko
Kulturno in mladinsko društvo sv. Janez Krstnik Ljutomer	Miklošičev trg 3, Ljutomer	Dejan Karba
Kulturno športno mladinsko društvo TEMPO	Krištanci 10b, Križevci	Nina Sunčič
Klub mladih Ljutomer	Zacherlova ulica 18, Ljutomer	Niko Jandl
Mladinski klub Pürga	Mala Nedelja 35, Mala Nedelja	Ludvik Rudolf ml.
Mladinsko športno društvo labod	Podgradje 17, Ljutomer	Iztok Prinčič
Mladinski center Prlekije - združenje NVO, so.p.	Sp. Kamenščak 23, Ljutomer	Rudi Stegmüller
Mladinski svet Ljutomer	Sp. Kamenščak 23, Ljutomer	Nina Stegmüller
Občinsko društvo prijateljev mladine Ljutomer	Vrazova ulica 1, Ljutomer	Matejka Polak
Prleški študentski klub	Prešernova 25, Ljutomer	Mario Zuzzi

Tabela 6: Naziv, sedež in predsednik društva.⁸

⁸ Podatke registriranih društev so bili pridobljeni na upravni enoti (2015) in v letu 2018 posodobljeni.

Analiza ankete mladinskih struktur

Sodelovala so naslednja društva: Cvenski čehi in dikline, KMN Železne Dveri (Klub malega nogometa), Mladinski klub Pürga in Mladinski center Prlekije-Združenje NVO, so.p., katerih ustanovitelji so fizične osebe.

Viri financiranja (3. vprašanje) so predvsem na ravni lokalnih razpisov Občina Ljutomer (področja: mladina, turizem, sociala, šport), MOL-Urad za mladino; podjetja (sponzorji); posamezniki (donatorji); članarina (prostovoljno); zaračunavanje storitev in izdelkov; pa tudi na ravni nacionalnih razpisov. Društvo, ki se prijavlja na nacionalne razpise od tam pridobi tudi največ sredstev, sledijo lokalni razpisi, sponzorji ali članarina in na zadnjem mestu samofinanciranje ali posamezniki (donatorji) (4. vprašanje).

Glede **statusa delovanja v javnem interesu na področju mladinskih struktur** (5. vprašanje) eno društvo navaja, da ga že imajo, nekateri si želijo pridobiti status zaradi tega ker smo na periferiji in geografsko ogroženem območju, kjer imajo mladi neprimerljivo manj možnosti za svoj razvoj, kot v mestu, ena pa si tega ne želi, ker je administrativno preveč zahtevno.

V društvih delujejo posamezniki z **različno izobrazbeno strukturo** (6. vprašanje). Predvsem so to prostovoljci (skupno preko 80, po izobrazbi socialni delavec, pedagog, psiholog, zdravnik, ekonomist, računalniški strokovnjak, računovodja, trenerja...), v eni organizaciji je preko javnih del zaposlenih 2 osebi (II. Stopnja). Nekateri zaposlujejo tudi honorarno (gimnazijski maturant V. stopnja, psiholog, računalniški strokovnjak, socialni pedagog), redno zaposlena sta dva računalniška strokovnjaka, ekonomist, teolog, doktor etnologije, računovodja.

Ciljne skupine so, če združimo podatke društev (7. vprašanje): mladi, družine, invalidi, soc. ogroženi, ljudje z manj priložnostmi, žrtve nasilja, osnovnošolska mladina, dijaki, študentje, vse generacije, prebivalci vasi Cven in okoliških vasi ter nasploh vsi ljubitelji starih običajev, šeg, navad, kulture, športa in ostalih področij, s katerimi se ukvarjamo iz širšega območja Slovenije pa tudi iz tujine.

Predstavniki društev **pogrešajo** predvsem naslednja znanja (8. vprašanje):

- vodstvena (management): trženje, zbiranje sredstev, projektno vodenje, lobiranje, organizacija dogodkov, upravljanje s človeškimi viri, finance, računovodstvo;
- strokovna znanja: skupinska dinamika, svetovalne tehnike, moderiranje, metode dela z mladimi, metode uličnega dela (street work), metode vrstniškega izobraževanja (peer education), socialne veščine.

Odločili bi se predvsem za obisk naslednjih seminarjev za izboljšanje posameznih znanj (9. vprašanje):

- vodstvena (management): trženje, strateško načrtovanje. Zbiranje sredstev, lobiranje, projektno vodenje, organizacija dogodkov, upravljanje s človeškimi viri;
- strokovna znanja: svetovalne tehnike, moderiranje, socialne veščine.

Vsi sodelujoči so pripravljeni plačati do 25 evrov za obisk enodnevnega seminarja.

Na naslednjih področjih dela se največkrat srečujejo s **težavami** (11. vprašanje): finance, kadrovanje, doseganje ciljnih skupin, organizacija dela, promocija (trženje), doseganje ciljnih skupin.

Po mnenju društev bi realna letna višina **sofinanciranja** njihove dejavnosti na področju »mladine« s strani lokalne skupnosti z upoštevanjem dejanskega obsega realizacije njihovega programa različne zneske: vse od 300 do 10.000 evrov.

Dodatno pomoč lokalne skupnosti in/ali krajevne skupnosti vidijo predvsem v:

- pridobivanju sredstev za vzdrževanje najemnega nogometnega igrišča in omogoči delovanje v »društvenih prostorih«,
- z dodatnim sofinanciranjem pri nabavi opreme, zavarovanju objektov oz. sofinanciranjem investicij in
- posluhom za težave mladih in tudi njihove predloge.

Dodatno pomoč s strani MSL in MCP vidijo v

- spodbujanju aktivnosti in večjemu vključevanju mladih in
- organizaciji predavanj (npr. za trenerje), soorganiziranju šole nogometa za mladino (OŠ).

Drugi predlogi ter pripombe glede delovanja mladinskih struktur in izboljšav za življenje mladih v ljutomerski lokalni skupnosti:

- Čim boljše sodelovanje mladih z lokalno skupnostjo ter potencialnimi delodajalci. Spodbujanje samoiniciative mladih, pa tudi spodbujanje delodajalcev k zaposlovanju tudi takšnih mladih, ki so brez delovnih izkušenj in tudi njim dati možnost.
- KS Železne Dveri ima 9 vasi in nima igrišča za mlade.
- Doseganje večje mobilnosti mladih v več segmentih, koristno druženje in zbiranje ter izvajanje dejavnosti, ki mladim kratkoročno in dolgoročno pomagajo. Večjo izkoriščanje že obstoječe infrastrukture (mladinske).

V občini Ljutomer pa delujejo tudi neformalne skupine mladih, v katere se združujejo mladi posamezniki s skupnimi interesi. Gre za mlade, ki jih primarno povezuje interes za določeno dejavnost in nimajo širših organizacijskih prizadevanj. Ne glede na neformalno naravo tovrstnega povezovanja, iz tega izhajajo specifične potrebe mladih, ki se nanašajo na pogoje za realizacijo interesov in dejavnosti posamezne neformalne skupine. V občini trenutno delujejo predvsem naslednje neformalne skupine mladih: glasbene skupine, skupine mladih na nivojih krajevnih skupnosti oziroma vasi in subkulture (na primer skejterji, umetniki).

4.3 PREGLED OBSTOJEČIH UKREPOV S STRANI OBČINE LJUTOMER

Občina Ljutomer z namenom izboljšanja položaja mladih in vključevanja mladih v vse dimenzije javnega življenja ter zagotavljanja kakovostnega prehoda mladih iz otroštva v odraslost izvaja posamezne ukrepe na področjih izobraževanja, zaposlovanja, stanovanjske politike, mobilnosti in mednarodnega sodelovanja, zdravega načina življenja in preprečevanja različnih oblik odvisnosti mladih, prostega časa in družbeno kulturnih dejavnosti, mladinskega organiziranja in mladinskega dela, informiranja in participacije v procesih

odločanja. Večji del tovrstnih ukrepov sicer ni izključno in neposredno namenjen družbeni skupini mladih, vendar so mladi zaradi življenjskih okoliščin lahko njihovi koristniki. Na tem mestu povzemamo pregled ukrepov občine, ki so neposredno ali posredno namenjeni mladim.

Področje izobraževanja mladih

V obdobju študija Občina Ljutomer nagrajuje in simbolično pomaga vsem študentom, ki napredujejo v višji letnik študija z nagrado za napredovanje v višji letnik. Z nagradami se daje priznanje študentom za opravljene študijske obveznosti. Je dodaten motiv za redno delo in hkrati finančna pomoč študentu/družini pri zagotavljanju sredstev za študij. Občina Ljutomer nameni nagrado študentom tudi ob dokončanju študija. Organizira se tudi sprejem najuspešnejših učencev in dijakov pri županji.

Občina Ljutomer vsako leto omogoča študijsko prakso v občinski upravi. Študijsko prakso mladi opravljajo tudi v javnih zavodih.

V občini so štiri osnovne šole, glasbena šola in gimnazija. V vseh teh javnih zavodih se občasno ali stalno ob formalnem, izvaja tudi neformalno izobraževanje.

Prav tako je zagotovljeno predstavništvo Občine v svetu zavoda (Gimnaziji Franca Miklošiča Ljutomer, OŠ Mala Nedelja, OŠ Ivana Cankarja Ljutomer, OŠ Janka Ribiča Cezanjevci, OŠ Stročja vas).

Veliko neformalnega izobraževanja se izvaja v Mladinskem centru Prlekije-PC NVO, v mladinskih organizacijah in društvih z različnih področij.

V letu 1996 je bil sklenjen dogovor o oblikovanju programa in financiranju dejavnosti Regionalnega centra Zveze organizacij za tehnično kulturo h kateremu je pristopila tudi Občina Ljutomer. Od takrat sofinancira program Zveze za tehnično kulturo Slovenije – regionalnega centra Murska Sobota z namenom, da se lahko v dejavnosti centra vključujejo osnovnošolci, srednješolci, študentje in mentorji na vseh nivojih izobraževanja. Na ta način se koristnikom omogoča popolna brezplačnost storitve ali ugodnejše plačilo kotizacij.

Občina Ljutomer finančno pomaga tudi dijakom iz Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer, ki se udeležujejo različnih strokovnih ekskurzij, izmenjav, debat in si tako pridobivajo nova znanja, merijo uspešnost in dobijo vpogled v dobre prakse na različnih področjih.

Nudenje infrastrukture za formalno in neformalno izobraževanje – Golarjeva domačija v Ljutomeru. Občina je dala v upravljanje Golarjevo domačijo gimnaziji za izvajanje formalnega in neformalnega izobraževanja.

Ker imamo v občini veliko nadarjenih študentov s področja glasbenega ustvarjanja, se jih ob določenih priložnostih povabi k sodelovanju pri nastopu na občinskih prireditvah. S tem ukrepom se jim finančno pomaga pri pokritju stroškov študija in hkrati se jim nudi možnost promocije in predstavitve. Pri pripravi kulturnih projektov in prireditev, ki jih organizira lokalna skupnost, se vključujejo tudi dijaki in dijakinje Gimnazije Franca Miklošiča, s čemer se bistveno prispeva k obogatitvi kulturne in prireditvene ponudbe v občini.

Delo in aktivnosti mladih se konstantno predstavljajo širši javnosti tudi v času praznovanja občinskega praznika, kjer lokalna skupnost daje mladim možnost, da promovirajo svoje programe in projekte.

Področje zaposlovanja mladih

V občini Ljutomer se sofinancirajo javna dela v javnih zavodih in občinski upravi ter neprofitnim organizacijam, v katera se vključuje veliko mladih.

Mladim se po zaključku študija omogoča pripravništvo v javnih zavodih, občasno tudi v občinski upravi.

Kadrovskim štipendistom je zagotovljena zaposlitev v javnih zavodih v občini.

Za spodbujanje podjetništva se v občini Ljutomer razpisujejo spodbude za razvoj malega gospodarstva in podjetništva. Po razpisu so mladi kategorija vlagateljev, ki so prednostni upravičenci.

Podporo mladim nudi Pomurski tehnološki park.

Občina Ljutomer je podpisala tudi pismo o nameri za povečanje prepoznavnosti socialnega podjetništva in vedenja o načelih socialnega podjetništva, nadgradnja obstoječega podpornega okolja za podjetništvo in spodbujanje zaposlovanja ranljivih skupin na trgu dela.

Področje stanovanjske politike mladih

Občina Ljutomer vsako leto objavi Javni razpis za dodelitev ali zamenjavo neprofitnih stanovanj v občini. Pravilnik o dodeljevanju stanovanj v najem (Ur.l. RS št. 14/04, 34/04, 62/06, 11/09 in 81/11) dopušča v 6. členu prednostne skupine prosilcev po presoji najemodajalca neprofitnega stanovanja. Občina Ljutomer v javnih razpisih za dodelitev ali zamenjavo neprofitnih stanovanj posebej uvršča kot prednostne kategorije mlade, mlade družine in izobrazbo prosilcev stanovanj. Tako se mladim prosilcem in mladim družinam dodeli dodatnih 50 točk.

Občina Ljutomer je zagotovila sredstva za izdelavo prostorskih in drugih aktov ter za opremljanje zemljišč z gospodarsko javno infrastrukturo. V letu 2014 je sprejela prostorski izvedbeni dokument – Občinski podrobni prostorski načrt za stanovanjsko naselje, kjer je 15 družin pridobilo zemljišče za gradnjo stanovanjskih stavb.

Področje mobilnosti in mednarodnega sodelovanja mladih

Skozi javni razpis Občine Ljutomer je dana možnost, da mladinske organizacije prijavijo tudi projekte s področja mobilnosti mladih.

Mednarodno sodelovanje je vzpostavljeno med Glasbeno šolo Slavka Osterca Ljutomer in pobrateno občino Užice v Srbiji. V projektu izmenjav sodelujejo učenci in učitelji glasbene šole.

V veliko projektov se vključuje Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, ki se samostojno prijavlja na javne razpise.

Tudi Mladinski center Prlekije in Mladinski svet Ljutomer sodelujeta z mladimi v tujini.

Občina Ljutomer je kot prva slovenska občina sprejela Prometno strategijo, ki je pilotni projekt v Republiki Slovenije. Spodbuja tudi mlade občanke in občane k čim pogostejšim odločitvam, da namesto avtomobila uporabijo za prevoz otrok v vrtec, šolo in službo, kolo in da kolesarijo tudi v prostem času.

Eden izmed ukrepov, ki jih je predvidevala Prometna strategija Občine Ljutomer je bila tudi izgradnja brvi čez reko Ščavnico v parku generala Maistra v Ljutomeru, ki je bil zgrajen v letu

2014 in služi dijakom, ki se v Ljutomer pripeljejo z vlakom, za lažji dostop do gimnazije kakor tudi vsem drugim pešcem.

Občina Ljutomer se vključuje v projekt Evropski teden mobilnosti in aktivne udeležence nagraduje s praktičnimi nagradami.

Lokalna skupnost podpira programe izobraževanj za uporabo koles in pospešuje razvoj kolesarske kulture. Z namenom približati kolesarsko kulturo otrokom, se izvaja akcija S kolesom v šolo. Vsako leto se objavi foto natečaj na temo mobilnosti.

Lokalna skupnost razvija prometno strategijo, ki spodbuja javni prevoz in aktivira večje število prebivalcev k uporabi koles. Občina Ljutomer tako spodbuja tudi zdrav način življenja med mladimi tako, da spodbuja kolesarsko kulturo. Vključena je v projekt Active Travel Network – projekt trajne mobilnosti.

Področje preživljanja prostega časa mladih

V občini Ljutomer so ustanovljene mladinske organizacije, mladinski svet in mladinski center.

Mladinske organizacije se s svojimi programi, v katerih je zajeto športno, kulturno in prostočasno delovanje mladih, prijavljajo na javni razpis Občine Ljutomer za sofinanciranje programov in projektov.

Občina sofinancira tudi programe drugih društev, v katere se glede na interese vključujejo tudi mladi (kmetijska, športna, gasilska, turistična). Občina Ljutomer zagotavlja občanom veliko pokritih in nepokritih športnih objektov. Občina skrbi tudi za gradnjo in vzdrževanje športnih objektov, ki jih uporabljajo vsi občani, veliko je tudi mladih. Tako je mladim omogočeno športno udejstvovanje v tekmovalnem in rekreativnem smislu. Mladim in vsem ostalim je omogočeno koriščenje športnih objektov delno brezplačno ali v primeru vključitve v društva, po zelo ugodni ceni, kar predstavlja veliko ugodnost za občane. Nekateri športni objekti se lahko uporabljajo brezplačno. Za kulturno udejstvovanje se mladi vključujejo v kulturna društva.

Občina Ljutomer skozi javni razpis za sofinanciranje socialnih in zdravstvenih organizacij namenja sredstva tudi za programe, ki so namenjeni preventivi na področju zasvojenosti z drogami.

Področje informiranja mladih

V občini Ljutomer je za informiranje občanov poskrbljeno na različne načine.

Vse pomembne informacije, obvestila in razpisi se objavljajo na spletni strani Občine Ljutomer.

Odloke, pravilnike, druge akte in razpise je objavljala prej občina Ljutomer v Uradnem glasilu Občine Ljutomer, zdaj jih objavlja v Uradnem glasilu slovenskih občin.

Občasno izidejo Novičke Občine Ljutomer, kjer se občanom na strnjen način prikaže dogajanje v občini.

Seje Občinskega sveta Občine Ljutomer so javne in se snemajo. Posnetki se lahko ogledajo na Ideji TV, na multimedijem portalu Prlekija-on.net ali na spletni strani Občine Ljutomer.

Obveščanje mladih poteka tudi po elektronski pošti na način, da občina pošilja informacije in povabila Mladinskemu svet Ljutomer s prošnjo, da jih posreduje naprej članicam.

Informacije se posredujejo tudi Mladinskemu centru Prlekije-PC NVO.

Informacije za mlade se objavljajo tudi na drugih multimedijskih portalih (Klopotec.net, mlad.si).

Z mladimi županja komunicira na sestankih, po elektronski pošti, po Facebook-u.

Področje participacije in mladinskega organiziranja mladih

Do mnenja mladih pride Občina Ljutomer na sestanku s predstavniki mladinskih organizacij in na okroglih mizah. Imenovana je Komisija za mladinska vprašanja. Mladi so vključeni in sodelujejo tudi v različnih drugih komisijah in odborih.

V občini Ljutomer je ustanovljen Mladinski svet Ljutomer. Gre za prostovoljno združevanje mladinskih organizacij. Lokalni mladinski svet je uradni predstavnik mladih do lokalne skupnosti. Mladi v občini Ljutomer lahko podajo pobude, predloge, mnenja preko Mladinskega sveta Ljutomer, slišani pa so tudi, če se na Občino Ljutomer, tako občinsko upravo kot na županjo obrnejo tudi pisno, osebno ali po elektronski pošti.

V občini Ljutomer je že več kot 20 let registriran in delujoč mladinski center. Mladinski center poleg programov in projektov, ki se v njem izvajajo, nudi svetovalno, strokovno, organizacijsko, finančno, tehnično in drugo pomoč ter podporo prostovoljnim združenjem, avtonomnim mladinskim skupinam in posameznikom.

Tudi iniciativa neorganizirane mladine lahko da rezultate; primer je postavitvev plezalne stene in orodij za ulično vadbo oz. Street Workout, ki so namenjena tako mladim kot starejšim. Pobudniki tega projekta so bili mladi.

Občina sofinancira program Mladinskega sveta Ljutomer in Mladinskega centra Prlekija. Po razpisu se sredstva dodelijo mladinskim organizacijam. Mladim je v okviru društvenega delovanja, ali kot fizičnim osebam, omogočena tudi prijava na občinski javni razpis za sofinanciranje projektov in prireditev, ki niso predmet drugih občinskih razpisov. Tako jim je omogočeno pridobiti dodatna sredstva za izvedbo prireditev, izdajo publikacij, organizacijo srečanj in podobnih projektov. Višina sredstev za posamezne namene (mladinske organizacije, mladinski center in mladinski svet) se določi v proračunu, saj so sredstva planirana na različnih postavkah. Občina tako vsakoletno v občinskem proračunu zagotavlja sredstva za mladinske programe in projekte.

5. KLJUČNE USMERITVE RAZVOJA LOKALNE MLADINSKE POLITIKE V OBČINI LJUTOMER

Glede na stanje na področju mladine v občini in vloge občine pri uresničevanju javnega interesa v mladinskem sektorju opredeljujemo ključne usmeritve nadaljnjega razvoja lokalne mladinske politike v občini Ljutomer. Implementacija strategije in aktivnosti upošteva zasledovanje naslednjih ključnih smernic:

- I. usmerjeno in neprekinjeno vlaganje virov (sredstev in pozornosti) občine v mlade ter njihovo doseganje avtonomije;
- II. zagotavljanje obravnave mladih kot prioritete družbene skupine v vseh sektorskih lokalnih politikah;
- III. zagotavljanje participacije mladih pri oblikovanju, implementaciji in vrednotenju lokalne mladinske politike;

- IV. vključevanje mladih v strateško načrtovanje, vrednotenje in implementacijo lokalne mladinske politike;
- V. poenotenje pojmovanja ciljne skupine mladih kot posameznikov, starih od 15 do 29 let, ki v družbi predstavljajo zapostavljeno skupino, v vseh javnih politikah;
- VI. zagotavljanje pogojev za učenje in priložnosti za pridobivanje izkušenj z namenom omogočiti mladim razvoj znanj, spretnosti in kompetenc, ki jih potrebujejo za polno vključevanje na trg dela in v civilno družbo;
- VII. enakopravna obravnava mladih na celotnem območju občine Ljutomer;
- VIII. vzpostavitev sistema, ki omogoča preverjanje učinkovitosti lokalne mladinske politike in odkrivanje pomanjkljivosti v ukrepih mladinske politike, ki se pojavijo bodisi pri nekaterih skupinah mladih, na določenih geografskih področjih ali ob določenih življenjskih pogojih ter
- IX. odpravljanje pomanjkljivosti v ukrepih mladinske politike.

6. AKTIVNOSTI OBČINE LJUTOMER NA PODROČJU MLADINE

6.1 Področje izobraževanja mladih

V izobraževalni sistem se mladi vključujejo zaradi pridobivanja znanj in sposobnosti, na podlagi katerih bodo lahko kasneje pridobili zaposlitev, si tako zagotovili dostojen socialni in ekonomski položaj v družbi. Hkrati pa izobraževanje v duhu vseživljenjskega učenja (pridobivanje kompetenc) omogoča prilagodljivost mladih na trgu dela; igra ključno vlogo pri osamosvajanju, pospešuje osebnostni razvoj, služi uresničevanju njihovih življenjskih ciljev ter učnih, raziskovalnih potencialov, kreativnosti, inovativnosti. (ReNPM13-22)

Področje izobraževanja lahko v grobem razdelimo na dve dimenziji:

- formalno izobraževanje (osnovnošolsko, srednješolsko in visokošolsko izobraževanje), saj tvori temelje izobraževalnega sistema, v katerega so za namene pridobitve znanja in kvalifikacij v določenem obsegu vključeni načeloma vsi državljani.
- neformalno izobraževanje na drugi strani s svojimi specifičnimi lastnostmi dopolnjuje formalno dimenzijo izobraževanja; v glavnem ga neposredno zagotavljajo različne civilnodružbene organizacije, zasebne institucije in delodajalci, medtem ko je naloga politike pri tem skrbeti za ugodno podporno okolje, v katerem se neformalno izobraževanje lahko izvaja, uporablja in priznava.

Ob iskanju (predvsem prve) zaposlitve, se mladi pogosto srečujejo s pomanjkanjem dodatnih znanj, navkljub ustrezni formalni izobrazbi. Pogosto mladim manjkajo predhodne delovne izkušnje, saj iščejo svojo prvo zaposlitev. Zato je koristno, da se poleg formalnega izobraževanja, vključujejo v aktivnosti, ki olajšajo pridobitev zaposlitve (Grilj, 2004). Neformalno izobraževanje uporabljajo predvsem tisti, ki imajo že dosežene višje izobrazbene stopnje. Značilen je predvsem tečaj za vozniški izpit, ki je dandanes skorajda nujen, tečaj tujega jezika in računalniški tečaji in tečaji povezani z znanjem pri sedanjem ali prihodnem poklicu ter predvsem tečaji na področju kulture in umetnosti ter drugi. Slovenski mladostniki se zavedajo pomena neformalnega izobraževanja, vendar razen tujih jezikov in računalništva skoraj ne omenjajo sestavin, ki spadajo v podjetništvo, samozaposlitev in izumiteljstvo. (Flere in Tavčar Krajnc, 2011).

Pospeševanje kakovostnega in ustreznega izobraževanja in usposabljanja za mlade, zlasti neformalnega, za katerega lahko občina naredi največ, predstavlja nezanemarljiv prispevek lokalne skupnosti k ekonomskemu in družbenemu razvoju lokalnega okolja. Učinki vsakršnega izobraževanja, pa naj bo formalno ali neformalno, so namreč ključnega pomena za lokalni trg dela, lokalno gospodarstvo, sodelovanje, razumevanje in solidarnost med občani, zmanjševanje neenakosti in socialno vključenost občanov, družbeno kulturne dejavnosti v lokalni skupnosti ter še za mnoge druge dimenzije življenja in delovanja v občinah, ne glede na njihovo velikost. Mladim, ki jim je v lokalnem okolju omogočena kvalitetna izobrazba in usposabljanje, pa v tem okolju tudi bolj z veseljem ostanejo in kasneje v svoji zreli dobi prispevajo k njegovemu napredku.

Načrtovane aktivnosti:

- ***evidentiranje in nagrajevanje mladih za odlične učne/studijske uspehe in izjemne dosežke,***
- ***ohranjanje visoke vključenosti mladih v izobraževalni sistem,***
- ***vzpostavljanje povezav med mladimi in zaposlovalci.***

6.2 Področje zaposlovanja in podjetnosti mladih

Ključne problematike na področju zaposlovanja v Sloveniji so otežen prehod na trg dela. Nanj vstopajo pozno, kar je povezano tudi z daljšim šolanjem-terciarnim izobraževanjem. Značilno je protislovje med naraščanjem pritiska za doseganje čim višjih izobrazbenih dosežkov, ki omogočajo dostop na trg delovne sile in hkrati razvrednotenjem dosežkov. Ob tem pa študentsko delo podaljšuje obdobje, ko bi se naj mladi izobraževali. Neformalne delovne izkušnje s strani države, formalnih izobraževalnih institucij in delodajalcev niso priznane. Morajo sprejeti negotova, nestalna in neustrezna delovna mesta. Poleg tega je samozaposlovanje med mladimi slabo podprto-nimajo dovolj informacij, spodbud, kompetenc. Najdemo lahko obširno diskriminacijo v zaposlovanju med različnimi skupinami iskalcev dela in delavcev, predvsem na osnovi starosti, spola in drugih osebnih okoliščin. (Programski dokument »zaposlovanje mladih«, 2010)

Med doseganje kriterijev odraslosti umeščamo tudi zaposlitev. Prvi korak na tej poti je zaključek šolanja v okviru formalnega izobraževalnega sistema; že drugi korak pa je socialno in ekonomsko osamosvajanje, ki ju prinaša zaposlitev. Zaradi oteženega prehoda v zaposlitev prihaja do različnih težav pri osamosvajanju oziroma samo onemogočanje popolne osamosvojitve kar zaznamuje tako posameznika, kot tudi okolje (npr. ti mladi se namreč kasneje odločajo za ustvarjanje družine, če sploh)-družbo in državo. Mladi brez (dostojnih) zaposlitev ne dosežejo finančne neodvisnosti, kar jim onemogoči ustrezen ureditev bivanjskih razmer. V nadaljevanju zato odlašajo tudi z ustvarjanjem lastne družine, obenem pa nimajo priložnosti vzpostavljanja in krepitev socialnih mrež in so posledično nagnjeni k večji socialni izključenosti. Dostop do zaposlitve je zato eden glavnih pogojev za ustrezen prehod posameznika iz obdobja mladosti v obdobje odraslosti. Zaposlovanje mladim omogoča razvoj v smeri osebnega dostojanstva, polnega doseganja avtonomije in uresničevanja življenjskih ciljev.

Delovni potencial mladih je ob zaključku formalnega izobraževanja zelo visok in skupaj z veliko prilagodljivostjo, željo po delu in nadaljnjem učenju ter kreativnostjo in inovativnostjo tvori podlago za visoko učinkovitost pri delu. Mladi so ena izmed najbolj ranljivih družbenih skupin na trgu delovne sile, zlasti zaradi pomanjkanja formalnih delovnih izkušenj. Pogoji dela, v katerih se mladi znajdejo pri prvih zaposlitvah, so nizka plačila, delo za določen čas, neskladnost dela s pridobljeno formalno izobrazbo in šibka socialna varnost. Mladi se med drugim zaposlujejo za nopolni delovni čas, opravljajo pa tudi občasna dela, honorarna dela ali študentsko delo ter se zaposlujejo v okviru ostalih negotovih oblik dela. Tovrstne oblike zaposlitve mladim ne omogočajo zadostne socialne in finančne varnosti. Na tej podlagi se mladi težje osamosvajajo, saj težko dobijo kredite za nakup stanovanj, prav tako pa taki pogoji dela vplivajo na veliko možnost ponovne brezposelnosti. Vse to povzroča slab

ekonomski in socialni položaj mladih, jim krati avtonomijo ter obenem zavira njihov delovni potencial. Po dolgotrajni čakalni dobi pred pridobitvijo prve zaposlitve so mladi tudi psihično izmučeni, negotovi in posledično manj motivirani za delo. Nezaposlenost je eden izmed glavnih razlogov za socialno ranljivost mladih. Ob neugodnem socialno ekonomskem položaju se zmanjšuje status in je marginaliziran ter povzroča dolgotrajne psihične poškodbe in posledice na samopodobi. (Ule, 2000)

Lokalna politika zaposlovanja mladih ima velik pomen za samo lokalno skupnost. Občina Ljutomer lahko z ustreznim upravljanjem prehoda mladih iz izobraževalnega sistema na trg dela na način spodbujanja krepitve njihovih kompetenc v skladu s potrebami lokalnega trga dela, z ustvarjanjem okolja, ki je prijazen podjetništvu mladih v lokalni skupnosti, ter z zagotavljanjem raznovrstnih spodbud za zaposlovanje mladih v lokalnih gospodarskih in negospodarskih dejavnostih učne in delovne potenciale mladih zadrži v lokalni skupnosti. Tovrstno ukrepanje lahko nedvomno pospeši proces lokalnega razvoja, hkrati pa lokalno skupnost obogati za vrsto kreativnih in inovativnih posameznikov, ki so ob ustreznih življenjskih pogojih naklonjeni tudi širši aktivni udeležbi v lokalni družbi, kar lahko pomembno vpliva na kakovost življenja v lokalnem okolju.

Potrebno bi bilo nuditi strokovno podporo perspektivnim mladim pri realizaciji njihove podjetniške ideje in onemogočati zlorabo samozaposlovanja ter diskriminacijo med različnimi skupinami iskalcev dela in delavcev. Mladi se pogosto odločajo za delo v tujini in značilen je neskladen razvoj v mestih in podeželju ter posameznih regijah. Možnost predstavlja socialno podjetništvo in povečevanje zaposlovanja v nevladnem sektorju s poudarkom na mladinskem sektorju saj takšno delo prispeva k boljši kompetenčni opremljenosti mladih, samo delo je raznoliko. (Programski dokument »zaposlovanje mladih«, 2011)

Občina za izvedbo aktivnosti za mlade mladinskemu svetu in mladinskemu centru sofinancira zaposlitev delavca s prioriteto zaposlitve mladih. Zaposlitev se lahko izvaja preko javnih del ali drugih razpisov.

Načrtovane aktivnosti:

- ***vzpostavitev podpornega okolja za zaposlovanje mladih v domačem okolju,***
- ***sofinanciranje prvih zaposlitev mladih v javnih zavodih, v lokalnem mladinskem svetu in mladinskem centru,***
- ***spodbujanje zaposlovanja mladih iz naše lokalne skupnosti,***
- ***ohranjanje in povečevanje števila udeležencev dijakov in študentov, ki opravljajo prakso v občinski upravi in v javnih zavodih.***

6.3 Področje stanovanjskih razmer mladih

Tudi na področju stanovanjske politike so mladi ena izmed najbolj ranljivih družbenih skupin. Na račun okoliščin, ki definirajo obdobje mladosti, kot so vključenost v izobraževalni sistem, prehajanje iz izobraževalnega sistema na trg dela in pridobivanje prvih izkušenj na trgu dela, ki jih zaradi pomanjkanja delovnih izkušenj praviloma determinirajo manj varne in slabše plačane zaposlitve, imajo mladi v primerjavi s starejšimi družbenimi skupinami v povprečju manj finančnih sredstev. Iz tega razloga so pri povpraševanju na stanovanjskem trgu v manj

ugodnem, neenakopravnem položaju in si lahko le stežka brez pomoči uredijo samostojne bivanjske razmere (Breen in Buchman v Mandič, 2009). Prav tako ranljivost mladih na stanovanjskem trgu krepi pomanjkanje izkušenj vstopanja v pogodbeno razmerja in šibko poznavanje lastnih pravic, zaradi česar so bolj dovzetni za manj kakovostno in manj primerno ureditev samostojnih stanovanjskih razmer. Med mladimi so tako značilno prisotne pogoste menjave prebivališča ter začasne in prehodne ureditve stanovanjskih razmer. Zlasti zaradi finančnih, pa tudi zaradi drugih vrst nezmožnosti so pri tem najbolj prizadeti tisti mladi, ki pred pridobitvijo varne in kakovostne zaposlitve nimajo podpore staršev (Mandič 2009).

Povezava med problematikami zaposlovanja mladih in urejanjem njihovih stanovanjskih razmer je še posebej relevantna z vidika sodobnega trenda poznega osamosvajanja mladih. Mladi namreč vedno dlje ostajajo vpeti v izobraževalni sistem, vedno kasneje vstopajo na trg dela in vedno kasneje pridobivajo zaposlitve, ki jim zagotovijo ekonomsko in socialno neodvisnost, kar predstavlja osnovo za možnost samostojne ureditve stanovanjskih razmer. Posledično se tudi vedno kasneje odločajo za prehod od bivanja pri starših k oblikovanju lastnega gospodinjstva. Slednje ima močan vpliv na družbeno demografijo, saj je neposredno povezano z oblikovanjem partnerstev in rodnostjo. Oviran dostop do stanovanj za mlade torej pomembno zaznamuje družbeni razvoj in reprodukcijo, prav tako pa prispeva k poznem pridobivanju pomembnih vrednot in kompetenc, ki jih prinaša samostojno življenje in ki gradijo produktivne ter družbeno odgovorne državljane, kot so ekonomičnost, trajnost, neodvisnost, prevzemanje različnih vrst odgovornosti ipd. (Mandič, 2009).

Iz zgoraj navedenega je jasno razvidno, da v okviru stanovanjske politike mladi kot ena izmed ciljnih skupin zahtevajo posebno in predvsem prednostno obravnavo, ker lahko odsotnost takšne obravnave v zelo širokem obsegu negativno učinkuje na življenje in delovanje celotne družbe, saj so mladi vselej nov temelj družbenega razvoja. Mladinsko dimenzijo stanovanjske politike je tako mogoče opredeliti kot oblikovanje in implementacijo mehanizmov, namenjenih posebej mladim, ki v skladu z njihovimi specifičnimi življenjskimi okoliščinami in pomanjkanjem finančnih sredstev mladim omogočajo primerno ureditev prvega stanovanjskega vprašanja ter pri tem spodbujajo hitrejše prehajanje mladih od sobivanja pri starših k samostojnem vodenju gospodinjstva.

Zagotavljanje ustreznih možnosti oz. podpornega okolja za ureditev primernih stanovanjskih razmer za mlade ima dva glavna vidika pozitivnega učinkovanja na razvoj lokalne skupnosti. Prvega predstavlja olajšan proces osamosvajanja mladih v lokalnem okolju, kar mlade sicer praviloma močno omejenimi lastnimi finančnimi sredstvi spodbuja k hitrejšemu odseljevanju od staršev in prevzemanju različnih vrst odgovornosti v vsakodnevnem življenju. Avtonomni mladi posamezniki so bistveno bolj naklonjeni aktivnemu vključevanju v vse sfere družbenega življenja in delovanja, predvsem pa primerne samostojne bivanjske razmere med njimi povečujejo naklonjenost ustvarjanju lastnih družin. Oboje označuje značilen potencial za družbeni in ekonomski razvoj lokalnega okolja ter krepitev kakovosti življenja v lokalni skupnosti. Na drugi strani je posebna skrb za stanovanjske razmere mladih za razvoj lokalne skupnosti močno pomembna z vidika ohranjanja učnih, delovnih in drugih razvojnih potencialov mladih v lokalnem okolju. V kolikor mladi v Ljutomeru namreč nimajo primernih

možnosti bivanja, se bodo hitreje odločili za selitev v druga lokalna okolja ali v urbana središča, kjer so te možnosti večje.

Ključni izzivi so predvsem težka finančna dostopnost stanovanj mladih, saj so predraga tako za nakup kot tudi za najem. Trajno najemniških stanovanj je premalo, pri tržnem najemu pa se soočajo s številnimi težavami, kot so visoke najemnine, specifične zahteve stanodajalcev in podobno. V času študija je premajhna ponudba študentskih sob v študentskih domovih in drugih oblik podpore za bivanje. (Programski dokument »stanovanjska problematika mladih«, 2010).

Načrtovane aktivnosti:

- *zagotavljanje zemljišč za gradnjo stanovanjskih sosesk za pridobitev stanovanj za mlade in mlade družine,*
- *podpora zasebnim investitorjem pri izgradnji stanovanjskih sosesk.*

6.4 Področje mobilnosti in mednarodnega sodelovanja mladih

Mobilnost mladih je zmožnost mladih, da v okviru doseganja ciljev za osebnosti razvoj, osamosvajanje, za namene prostovoljnega in mladinskega dela, izobraževalnih sistemov in programov, strokovnih usposabljanj, zaposlitvenih ter kariernih ciljev, bivanjskih priložnosti ter prostočasnih aktivnosti prehajajo med različnimi kraji v matični državi in zunaj nje.« (Programski dokument »mobilnost mladih«, 2010, str. 8). Poznamo prostorsko (v fizičnem prostoru znotraj države in meddržavno) in družbeno (prehod z enega družbenega sloja v drugega, med družbenimi skupinami) ter psihološko (zmožnost in pripravljenost na prostorsko mobilnost) in virtualno mobilnost (Programski dokument »mobilnost mladih«, 2010).

Mednarodna mobilnost je pomemben instrument za spodbujanje občutka pripadnosti Evropi, spodbujanje socialnega in poklicnega vključevanja, zagotovitev konkurenčnosti evropskega gospodarstva v globaliziranem okolju, krepitev evropskega državljanstva in konkurenčnosti. Razvoj tovrstne mladinske politike tako mladim omogoča pridobivanje veščin in znanj, predvsem pa razumevanja medkulturnih in medjezikovnih odnosov, ki jim omogočajo osebnostni razvoj, posledično pa tudi razvoj občine. V spremenjenih družbenih okoliščinah mora občina vedno več storiti, da na eni strani mlade zadrži v občini, hkrati pa mora v želji po razvoju gospodarstva in novih delovnih mest nenehno privabljati različne strokovnjake in druge izobražene posameznike. Razvoj mladinske politike na področju mobilnosti mladih se tako kaže kot strateški proces, ki skrbi za zagotavljanje prednosti in relevantne drugačnosti pred drugimi občinami oziroma tujino.

Vendar se mladi z mobilnostjo soočajo že v svoji lokalni skupnosti. Pod pojem mobilnosti namreč prištevamo tudi možnosti, ki jih ima mlad človek, da v sprejemljivem času iz točke A doseže točko B v svojem lokalnem okolju. Gre torej za urejenost mestnega in primestnega prometa, ki mladim poleg ohranjanja socialne mreže omogoča dostop do delovnega mesta ter izobraževalnih in drugih za mlade pomembnih ustanov. Urejen sistem javnega prevoza je torej ključen za družbeno življenje mladih, vendar so do javnih prevoznih sredstev največkrat prikrajšani ravno tisti, ki bi urejen sistem najbolj potrebovali – mladi iz socialno šibkejših družin in mladi s podeželja.

Naloga lokalne skupnosti je, da z ukrepi za izboljšanje mobilnosti mladih, omogoči mladim finančni in stvarni dostop do javnih prevoznih sredstev in hkrati skrbi za podporo tistim organizacijam ali skupinam, ki pospešujejo mednarodno mobilnost mladih. Idealna mladinska politika na tem področju skrbi za spodbujanje vključevanja v programe mobilnosti (formalnem, neformalnem izobraževanju), z odpravljanjem objektivnih in subjektivnih ovir, spodbuja pa tudi razvoj programov mobilnosti v sami občini in skrbi za razvoj občine v mednarodno in medobčinsko mobilnost ter zagotavlja znotraj občinsko mobilnost, ki je vezana predvsem na javni promet in zdrav način mobilnosti (na primer hoja, kolesarjenje).

Načrtovane aktivnosti:

- ***izvajanje ukrepov trajnostne mobilnosti in spodbujanje mladih k uporabi okolju prijaznejših transportnih sredstev,***
- ***ustvarjanje pogojev za mednarodno povezovanje mladih iz občine Ljutomer z mladimi iz pobratenih občin.***

6.5 Področje preživljanja prostega časa mladih

Prosi čas je čas, ko posameznik deluje razmeroma avtonomno in ima večjo možnost za izražanje samega sebe, lahko pa ga obravnavamo kot čas, ko se ukvarjamo z aktivnostmi, ki nudijo sprostitev in počitek, razvedrilo, zabavo, socialno in osebno izpolnitev. Katerim prostočasnim aktivnostim se bo posameznik posvečal, ni odvisno le od njegovega trenutnega razpoloženja, potreb in interesov ter finančnih oziroma drugih možnosti, ampak tudi in predvsem od možnosti in ponudbe okolja, v katerem živi in deluje.

S prostočasnimi aktivnostmi ljudje zadovoljujemo različne potrebe, ki se z leti spreminjajo. Mladi so v zadnjih desetletjih podvrženi številnim spremembam, ki so posledica spremenjene logike delovanja vseh področij, ki vplivajo na njihovo kakovost življenja. V sodobnem času je življenje mladih zaznamovano z negotovostjo; mladi so postavljeni pred nove izzive in tveganja, ki vplivajo na njihov identitetni razvoj in prehod v svet odraslih. Izobrazba, znanje in kompetence so vrednote, h katerim mladi strmijo zato, da si zagotovijo svoj položaj v družbi. Identitetni razvoj postaja projekt posameznika, katerega rezultati določajo uspešnost integracije v odraslo socialno okolje. Ravno prosti čas in prostočasne aktivnosti predstavljajo področje, v katerega lahko posegamo za spodbujanje pozitivnega identitetnega razvoja mladih. S tem, ko mladim omogočimo varno raziskovanje svojih talentov, sposobnosti in aspiracij, pripomoremo veliko k njihovemu identitetnemu razvoju in iskanju njihove vloge v družbi. Mladi razvijajo svojo samopodobo, se zavedajo sebe in svojih sposobnosti in tako pridobijo samospoštovanje, osebni nadzor in odgovornost, torej lastnosti, ki jih potrebujejo za vstop v svet odraslih. Mladi v tem času odkrivajo in razvijajo individualna zanimanja, osebno identiteto ter se z eksperimentiranjem preizkušajo v socialnih vlogah.

Kuharjeva (2008; povz. Po Kuhar, b.d.a) opozarja na prevlado medijsko in potrošniško usmerjenih, nekreativnih vzorcev oziroma komercializacijo prostega časa. Sodobna množična kultura spodbuja prostočasne aktivnosti, ki naj bi omogočile »izklop« (na primer neselektivno gledanje televizije, branje lahkega črtiva, obsedenost z igrami, promiskuitetna seksualnost, opijanje). Tovrstne dejavnosti navadno pomagajo pozabiti vsakodnevne napetosti in stiske ter

ne prinašajo dolgoročnega zadovoljstva. Če mladi le absorbirajo pripravljene komercializirane vsebine, ne razvijajo svojih potencialov. Problem je, ko se taki vzorci preživljanja časa spremenijo v navado, saj takrat vplivajo na kakovost življenja v celoti: na odnos do dela, družine in življenja nasploh (Ule, 2000). Komercializacija ustvarja dodatne socialne neenakosti in izključenosti. Tendanca je k strateški uporabi prostega časa za pridobivanje različnih kompetenc, ki naj bi prispevale k boljšemu socialnemu položaju oziroma konkurenčnosti. Tako, da čas, ko bi si naj odpočili postaja storilnostno naravnano in vir stresa. (Kuhar, b.d.a) Mladi se soočajo s paradoksalnim občutenjem časa: po eni strani so preobremenjeni s šolskimi in delovnimi zahtevami, po drugi strani pa ob odsotnosti teh pritiskov ostajajo brez volje in možnosti za vključevanje v delovanje, ki bi jih spontano pritegnilo. (Mrgole, 2003)

V okviru preživljanja prostega časa, velja kot eno izmed bolj zdravih oblik športna aktivnost mladine, saj pozitivno vpliva na telesni in duševni razvoj mladega človeka oz. na grajenje podobe odrasle osebnosti. Tvrstne aktivnosti spodbujajo vzgojo mladih za zdravo življenje, zavzemanje za pravičnost, strpnost in spoštovanje posameznika ter vzgojo za večjo kakovost življenja v dobi odraslosti in starosti. Spodbujanje športne dejavnosti v tem obdobju je namenjeno zlasti izboljšanju športnih znanj, zagotavljanju primerne psihofizične sposobnosti mladine, odpravljanju in zmanjševanju negativnih posledic sedenja in drugih negativnih vplivov sodobnega življenja, preprečevanju zdravju škodljivih razvad ter zadovoljevanju človekove potrebe po igri in tekmovalnosti. Pri tem je ključni akter lokalna skupnost, ki naj bi kot najpomembnejši financer športne dejavnosti sofinancirala zlasti programe športa otrok in mladine, športno rekreacijo ter gradnjo športnih objektov in njihovo vzdrževanje (Nacionalni program športa v RS 2000).

Načrtovane aktivnosti

- ***podpora projektom zdravega življenjskega sloga in športa mladih,***
- ***zmanjševanje deleža mladih, ki kadijo, pijejo alkohol in so zasvojeni z drogami,***
- ***povečevanje števila otrok in mladih, ki se aktivno, varno in ustvarjalno vključujejo v aktivnosti mladinskega centra, večgeneracijskega centra, programe društev in v druge programe, ki jih sofinancira občina.***

6.6 Področje informiranje mladih

Informiranje mladih zajema najrazličnejše družbene aktivnosti, ki mladim nudijo informacije s področij, ki jih zadevajo oziroma jim omogočajo, da aktivno odločajo o lastnem osebnem razvoju. Zadeva informiranje predvsem iz naslednjih področij (Programski dokument »mladinsko informiranje, 2010): možnosti neformalnega in formalnega izobraževanja; možnosti zaposlovanja in usposabljanja za delo, podpora iskalcem zaposlitve, pravice zaposlenih; dostop do stanovanj, podporni mehanizmi in pravice na tem področju; pravice in mehanizmi na področju socialnega varstva; vključevanje v strukture in aktivnosti organizacij v mladinskem sektorju ter v nevladnih organizacijah; participacija; zdravje mladih; prostovoljstvo in prostočasne aktivnosti. »Namen je ozaveščati o pravicah in dolžnostih, možnostih, priložnostih, ki pripeljejo do uspešnega doseganja avtonomije. Pomembno pripomore k dvigu participacije mladih in aktivnemu državljanstvu, saj tako približa mladim

proces odločanja. Zmanjšuje se tudi raven socialno izključenih mladih.« (Programski dokument »mladinsko informiranje, 2010, str. 9)

Pri posredovanju informacij, ki vplivajo na življenje in aktivnosti mladih, ima lokalna skupnost pomembno vlogo. V sodobni informacijski družbi ima namreč vrsto možnosti, kako posredovati informacije tako, da dosežejo ciljno publiko mladih.

Med vsebine informiranja mladih, ki jih zagotavljamo na lokalnem nivoju, vključujemo:

- ✓ Izobraževanje. Na primer o možnostih formalnega in neformalnega izobraževanja na lokalnem, državnem in mednarodnem območju, informacije o štipendijah in nastanitvi med šolanjem izven domačega kraja.
- ✓ Zaposlovanje. Mladi so še posebej kritični do informacij na trgu delovne sile. Predvsem nevladne organizacije so zaradi zagotavljanja usposabljanja za mlade iskalce zaposlitev, karijerne orientacije in zagotavljanje informacij o socialnih pravicah lahko eden izmed pomembnih virov informacij.
- ✓ Stanovanja. Lokalne oblasti morajo zagotoviti mladim informacije o vseh zadevah, ki vplivajo na njihovo bivanjsko problematiko, ne nazadnje tudi z informacijami o prostorskem načrtu občine. Gre vsaj za informacijo o obstoju teh aktov z obrazložitvijo, kako vplivajo na njihovo življenje v skupnosti v bodoče. Morajo nuditi podatke o stanovanjskih kreditih, subvencijah za ekološke gradnje, dostopu do stanovanj, podpornih mehanizmih in ukrepih države in občine ter pravicah na tem področju.
- ✓ Socialno varstvo. Mladi morajo najti informacije o pravicah in mehanizmih na področju socialnega varstva. Zaradi hitrega spreminjanja teh pravic morajo vsebovati ažurne informacije, ki obenem zmanjšujejo administrativne ovire pri dostopu do teh pravic.
- ✓ Mladinsko organiziranje, prostovoljstvo, prosti čas in družbeno-kulturne dejavnosti. Gre za zagotavljanje vključevanja mladih v mladinske strukture in aktivnosti organizacij v mladinskem sektorju ter nevladnih organizacijah, informirajo o možnostih prostovoljstva, prostega časa in mobilnosti mladih. S temi informacijami so ozko povezane tudi informacije o participaciji mladih preko mladinskih idr. nevladnih organizacij, v izobraževalnem sistemu, na delovnem mestu in vključevanje v javne odločitve preko različnih mehanizmov (politične stranke, kandidiranje na volitvah, posredno in neposredno komuniciranje z odločevalci).
- ✓ Zdravje mladih in trajnostni razvoj. Velja široka zahteva po informacijah o zdravstveni preventivi in z zdravjem povezanimi tveganimi dejavnostmi med mladimi, kot je uživanje drog, kajenje, prehitra vožnja ipd. Mladi iščejo tudi veliko informacij o spolnem zdravju, spolni vzgoji, kontracepciji ipd. Radi bi več informacij o vseh zadevah, povezanih z njihovo osebno rastjo, potrošništvom in okoljskimi vprašanji.
- ✓ Lokalne skupnosti morajo k mladinskemu informiranju pristopiti s povsem pripravljenim načrtom informiranja. Strateški načrt informiranja, morajo vključevati namene in cilje informiranja, ciljne skupine, deležnike, razpoložljiva sredstva, mladinske organizacije, akcijski načrt, kazalnike in njihovo spremljanje in drugo.
- ✓ Drugo (glede na potrebe lokalnega okolja skladno z razvojem skozi čas).

Načrtovane aktivnosti:

- ***vzpostavitev in urejanje spletne strani z informacijami za mlade***

6.7 Področje participacije in mladinskega organiziranja mladih

» /.../ Mladi naj bi se v tem obdobju opremili s kompetencami za avtonomno življenje, ki poleg kompetenc socialne in ekonomske neodvisnosti vključujejo tudi aktivno in odgovorno državljanstvo. Podlago za ekonomsko in socialno neodvisnost mladi usvojijo predvsem skozi formalno in neformalno izobraževanje in priložnostno učenje v družini in drugih socialnih mrežah; kompetence za aktivno in odgovorno državljanstvo pa lahko na najbolj neposreden način pridobijo v mladinskih organizacijah, ki predstavljajo edinstveno učno polje demokratičnih procesov. Mladinske organizacije ne le zagotavljajo demokratične postopke v svojem delovanju, ampak svoje člane z informiranjem, izobraževanjem in drugimi aktivnostmi tudi spodbujajo k aktivnemu vključevanju v te postopke, tako znotraj organizacije kakor v družbi nasploh.«⁹

Mladinske organizacije omogočajo mladim, da vplivajo na družbo, jim pomagajo na poti ekonomskega in socialnega osamosvajanja ter posledično ključno prispevajo k razvoju države. Mladinske organizacije s svojimi aktivnostmi izboljšujejo kvaliteto življenja v okoljih, v katerih delujejo, saj prinašajo nove ideje, krepijo medkulturno in medgeneracijsko solidarnost, dajejo pobude za spremembe in bogatijo ponudbo priložnosti za aktivnosti.

Večletno članstvo v mladinskih organizacijah vodi v aktivno in odgovorno državljanstvo in izboljšuje kvaliteto življenja mladih tako v času vključenosti v organizacijo kot tudi pozneje v življenju, saj zagotavlja pridobivanje znanj, veščin, pomembnih vrednot in družbene odgovornosti, kar pripomore k uspešnosti njihovega razvoja na vseh življenjskih področjih.

Mladinske organizacije prinašajo torej številne dolgoročne prednosti tako za vključene mlade kot za lokalno skupnost, ki naj bi prepoznavala njihov pomen in spodbujala njihovo delovanje. Občina Ljutomer ne zapostavlja mladinskih organizacij, ampak podpira njihovo delovanje in razvoj.

Mladinsko delo vzgaja za demokracijo, vsak nosi svoj del odgovornosti, stopnja katere pa je odvisna od posameznikovih sposobnosti, najbolj izkušeni pa ga pri tem usmerjajo. Uspeh celotne skupine je navadno odvisen od vsakega posameznika in sankcije se za neopravljeno odgovornost navadno vzpostavijo znotraj skupine. (Cepin, Rupnik Suhadolnik, Pugelj, Pucelj Lukan, Pelosa, Mesojedec idr., 2012)

V naši lokalni skupnosti organizirana mladina poleg delovanja v okviru mladinskih organizacij delujejo tudi v okviru različnih društev, kot so na primer predvsem prostovoljna gasilska društva, športna in kulturna društva. V okviru delovanja teh društev se izvajajo tudi številna neformalna izobraževanja, ki jih posamezni javni razpisi v lokalni skupnosti tudi ustrezno podpirajo.

⁹ Mladinsko organiziranje; programski dokument; 18. redna seja Zbora MSS, 2010, str. 5

Načrtovane aktivnosti:

- *povečanje aktivne participacije mladih pri odločanju v lokalni skupnosti na ravni lokalnih skupnosti in občinskega sveta,*
- *upoštevanje pobud mladih pri oblikovanju lokalnih politik na različnih področjih.*

7. TERMINSKI NAČRT IZVAJANJA UKREPOV SKOZI LETA

V letu 2018 Občinski svet Občine Ljutomer sprejme Strategijo za mlade 2018-2022.

V letu 2019 občinska uprava pripravi lokalni program za mlade kot izvedbeni akt te strategije. V lokalnem programu se za navedene aktivnosti opredelijo ukrepi, izvajalci, cilji in kazalniki. Pripravi se tudi terminski plan s prikazom ocene potrebnih finančnih sredstev za izvedbo ukrepov.

V letu 2018 se začnejo izvajati ukrepi, za katere niso potrebna dodatna finančna sredstva ali so sredstva že zagotovljena.

V letu 2019 se pripravijo manjkajoče pravne podlage za izvedbo ukrepov.

8. URESNIČEVANJE IN SPREMLJANJE URESNIČEVANJA STRATEGIJE

Strategijo za mlade v občini Ljutomer 2018–2022 sprejme Občinski svet Občine Ljutomer za obdobje petih let.

Predlog Strategije za mlade v občini Ljutomer je pripravil Mladinski svet Ljutomer v sodelovanju z Občino Ljutomer in mladinskimi strukturami, mladimi ter drugimi zainteresiranimi. Organizirana je bila tudi okrogla miza.

Za uresničevanje Strategije za mlade v občini Ljutomer 2018–2022 je odgovorna Občina Ljutomer v sodelovanju z mladinskim svetom.

Na podlagi Strategije za mlade v občini Ljutomer 2018–2022 občinski svet sprejme lokalni program za mlade in zagotovi sredstva v proračunu občine za izvedbo ukrepov.

Občinska uprava v letu 2020 občinskemu svetu predloži delno poročilo o izvajanju Strategije za mlade v občini Ljutomer 2018–2022, po izteku obdobja veljavnosti pa zaključno poročilo. Poročilo obsega realizacijo ukrepov z navedbo doseženih ciljev in kazalnikov.

Pristojnost sprotnega spremljanja uresničevanja strategije se dodeli Komisiji za mladinska vprašanja, ki jo imenuje župan.

9. VIRI

Cepin, Rupnik Suhadolnik, Pugelj, Pucelj Lukan, Pelosa, Mesojedec idr. 2012. *Usposabljanje mladinskih voditeljev in delavcev*. Ljubljana: Salve.

Flere, S in Tavčar Krajnc, M. 2011. Izobraževanje in usposabljanje. V Lavrič, M. (Ur.). *Mladina 2000*. (str. 93-124). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino.

Grilj, A. 2004. Mladi forum in neformalno izobraževanje. V Gornik, J. Novak, T., Ernst, Z., Vraber, S., Naglič, T. (Ur. Odbor). *Revščina in socialna izključenost oziroma vključenost*. (str. 69-71). Ljubljana: Urad RS za mladino in Mladinski svet Slovenije.

Kuhar, M. b.d.a. *Prostočasne in participatorne dejavnosti mladih*.

Mandič, S. 2009. Stanovanjske razmere mladih. V Rakar, T., in Boljka, U. (Ur.). *Med otroštvom in odraslostjo*. (str. 78-93). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.

Mladinski svet Slovenije. 2010. »*Izobraževanje mladih*«. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.

Mladinski svet Slovenije. 2010. »*Mobilnost mladih*«. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.

Mladinski svet Slovenije. 2010. »*Stanovanjska problematika mladih*«. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.

Mladinski svet Slovenije. 2010. *Programski dokument Mladinsko organiziranje*. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.

Mladinski svet Slovenije. 2010. »*Zaposlovanje mladih*«. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.

Mrgole, A. 2003. *Kam z mularijo?* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.

Nacionalni program športa v RS (NPS). 2000. Ur. l. RS 24/2000. Dostopno prek: <http://www.uradnilist.si/1/objava.jsp?urlid=200024&stevilka=1065>

Ule, M. 2000. Spremembe v življenjskem svetu mladih ali odgovor mladih na vrnitev negotovosti. V: Ule, M.; Rener, T.; Mencin-Čeplak, M.; Tivadar, B.: *Socialna ranljivost mladih*. (str. 57-70). Ljubljana: Urad Republike Slovenije za mladino.

Ranc, I., (Ur.). 2012. *Lokalna mladinska politika*. Ljubljana: Zveza ŠKIS; Ajdovščina: Mladinski svet Slovenije.

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS). Ur. l. RS 42/2010

Zakon o mladinskih svetih (ZMS). Ur. l. RS 70/2000, spr. 42/2010